

Bağlanma Stilleri ile Ebeveyn Çatışma Algısının Aleksitimi Üzerindeki Yordayıcı Rolü ve Ebe- veyn Aldatmasının Düzenleyici Etkisi

PERVİN TUNÇ^a CEMİLE CANAN KARABULUT^b

Geliş Tarihi: 27.12.2019 | Kabul Tarihi: 31.03.2019

Öz: Bu çalışmanın amacı, yetişkin bireylerde, bağlanma stilleri ve anne-baba çatışması algısının aleksitimi düzeyleri üzerindeki yordayıcı rolününün ve anne-baba aldatmasının düzenleyici etkisinin incelenmesidir. Bu araştırmanın örneklemi, 294 kadın, 73 erkek olmak üzere toplam 367 (n=374) yetişkin katılımcıdan oluşmuştur. Veriler, katılımcılardan online olarak toplanmıştır. Bu kesitsel çalışmada Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği-Yetişkin Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II ve Toronto Aleksitimi Ölçeği kullanılmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS 21 kullanılmıştır. Analiz sonucuna göre erkek katılımcıların Toronto Aleksitimi Ölçeği Duygularını İfade Etme Zorluğu alt boyutundan aldıkları puanların kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Katılımcıların, partneri aldatma durumunun aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte, katılımcıların kaçınılmacı ve kaygılı bağlanma düzeylerinin de aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu bulunmuştur. Klinisyenlerin, aleksitimi ve sonuçları hakkında daha fazla bilgi sahibi olması daha etkili koruyucu ve tedavi stratejileri sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aleksitimi, bağlanma stilleri, anne-baba aldatması, ebeveyn çatışması algısı.

^a İstanbul Arel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü
pervinden@gmail.com

^b Psikolojik Danışman

The Predictor Role of Adult Attachment Types and Parental Conflict on Alexithymia and the Mediator Effect of Parental Infidelity

Abstract: Objective: The objective of this study is to analyze the predictor role of attachment styles and parental conflict on alexithymia levels of adults and to evaluate the regulatory effect of parental infidelity. Method: The sample of this analysis consists of 374 participants, 300 females and 74 males. The data was gathered online. Children's Perception of Interparental Conflict Scale, Inventory of Experiences in Close Relationships-II and Toronto Alexithymia Scale were used in this cross-sectional study. SPSS was used for statistical analysis. Findings: The analysis demonstrated that the male participants score higher than the female participants in the Difficulty in Expressing Feelings lower dimension of the Toronto Alexithymia Scale. Infidelity was found to be a positive predictor of Alexithymia levels of participants. In addition, avoidant and anxious attachment levels of participants were found to be a positive predictor of Alexithymia. Conclusion: Having more knowledge about alexithymia and its consequences would provide clinicians with better treatment strategies..

Keywords: Alexithymia, attachment styles, parental infidelity, perception of parental conflict.

Giriş

Aleksitimi, kişinin duygularını fark edememesi, tanımaması ve ayırt edememesi nedeni ile kendini sağlıklı bir biçimde ifade edememesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Genellikle duyguları sembolize etmede ve duygusal deneyime odaklanmada sınırlı bir kapasite ve duygusal deneyimin bilişsel işlenmesinde bir eksiklik olarak anlaşılmaktadır (Taylor ve Bagby, 2004). Aleksitimik özellikler gösteren bireyler çevresiyle ilişki kurabilmekte ancak ilişkiye isteklilik, yaratıcılık ve empati konularında güçlük çekmektedirler (Epözdemir, 2012). Normal popülasyonda görüldüğü gibi, klinik örnekleme de görülmektedir ve psikiyatrik pek çok hastalığa eşlik edebilmektedir. Dolayısıyla, muhtemel problemlerin önlenmesi ve iyileştirilmesinde aleksitiminin yordayıcılarının belirlenmesi önem taşımaktadır.

Duygularını ifade etmeye izin veren, duygusal ve fiziksel olarak güvenli bir ortamda yetişen çocuklar, duygularını aktarmayı ve olumsuz duygularla baş etmeyi öğrenebilmektedirler (Taylor ve ark., 1997). Psikanalitik kuramcılar aleksitiminin, erken dönemlerdeki anne ile çocuk ilişkisine dayandığı ve aleksitimik özelliklerin ortaya çıkmasında anne-baba tutumlarının etkili olabileceğini belirtmişlerdir (Yıldız, 2013). Aleksitimik özelliklerin oluşumunda aile içi ilişkilerin etkili olduğu, özellikle ebeveyn bağlanma, anne-baba arasındaki çatışmalar ve anne-baba aldatması gibi deneyimlerin etkili olduğu öne sürülebilir.

Psikanalitik kökenli bağlanma kuramına göre, birincil bakım verenle erken dönemlerde kurulan ilişkilerin ileri dönemlerdeki yakın ilişkilere de zemin sağladığı öne sürülmektedir (Bowlby, 2012). Bağlanma sürecinde, bireyin bakım verene güvenli bağlanması ile duygularını ifade edebilme ve dengeleyebilme arasında yakın ilişkisinin olduğu da belirtilmektedir (Cassidy, 1994). Bağlanma tarzı (kaygılı, kaçınmacı) bireyin duygusal durumunu ve ilişkilerini etkilediği için aleksitiminin yordayıcısı olduğu bu güne kadar yapılan birçok araştırmada belirtilmiştir (Dereli, 2018; Güler, 2014; Montebanocci ve ark.,

2004; Oskis ve ark., 2013; Taylor ve ark., 1997; Troisi ve ark., 2001; Yağcı, 2017).

Aleksitiminin duyguları ifade etme zorluğu olduğu göz önüne alındığında, anne-babaların duygulara yaklaşımı önem taşımaktadır. Yoğun duyguların yaşandığı aile içi çatışmalar, yapıcı veya yıkıcı bir şekilde evlilik ve aile sisteminin doğal bir parçası olmaktadır. Ebeveynler arasındaki çatışmalar, yalnızca anne baba ilişkilerine yönelik bir sorun olmayıp aynı zamanda çocuğu da etkileyen ve anlam oluşturan bir durumdur. Çocuk, ebeveynleri arasındaki çatışmada onların ilişkileri ve iletişim biçimleri hakkında tehdit, başa çıkma ve suçlama olmak üzere üç temel algıya sahip olur (Grych ve Fincham, 1990). Kendi ilişkilerinde de, duygularını ifade ederken bu algılar doğrultusunda davranması beklenebilir. Bu nedenle anne-baba arasındaki çatışmanın nasıl algılandığı ve aleksitimiye nasıl etkilediği konusunda daha fazla bilgiyi ihtiyaç görülmektedir.

Anne baba arasında yaşanan ve çocuğu da ailenin bir ferdi olarak dolaylı yoldan etkileyen bir diğer durum da anne baba aldatmasıdır. Aldatma, ilişkiye cinsel, duygusal veya romantik olarak başka bir kişinin girmesi sonucu çiftin arasındaki güven ve anlaşmanın bozulması olarak tanımlanabilir (Hall ve Fincham, 2006). Aldatma durumundaki duygusal gerginlikten çiftler kadar çocuklar da olumsuz yönde etkilenmektedir. Anne-babalar, bazen çocuklarından taraf tutmasını isteme, diğer ebeveyne karşı kullanma, reddetme, tek başına bırakma, yetişkin rolüne sokma, suça yöneltme gibi çocuğu duygusal yönden örseleyen davranışlara zorlayabilmektedirler. Buna ek olarak aldatan veya aldatılan eşin eve düzenli gelmemesi veya evi terk etmesi gibi durumlar nedeniyle anne-babayla ilişkileri de olumsuz yönde etkilenmektedir. Tüm bunlar çocuğun temel ihtiyaçlarının karşılanmaması, bakım ve korunmasının sağlanmaması nedeniyle "kötü bakım" (Polat 2006), çocuğa yakınlık, ilgi gösterilmediği için de "duygusal ihmal" olarak değerlendirilebilir (Aral 2001). Buradan hareketle anne-baba aldatmasının, çocukta travmatik etkiler bırakabileceği öngörülerek aleksitiminin yor-

dayıcılarından olup olmadığına ilişkin araştırma ihtiyacı ortaya çıktığı düşünülmektedir.

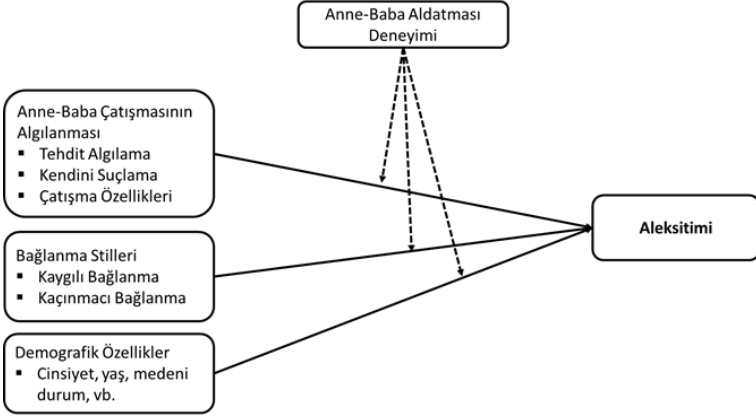
Anne-baba arasındaki ilişki problemlerinin (aldatma ve çatışma) ve bağlanma stillerinin aleksitimi üzerindeki rolünün araştırıldığı sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Aleksitimi gösteren bireylerde sıklıkla aile içi çatışmalar ve bağlanma sorunları risk etkeni olarak kabul edilmektedir. Bununla beraber, söz konusu durumların aleksitimiye yol açabileceği mekanizmalar tam olarak anlaşılmamıştır. Bu çalışmada, anne baba çatışması, aldatması ve bağlanma tarzları ile aleksitimi arasındaki çeşitli ilişkiler araştırılmıştır. Aleksitimi genellikle klinik popülasyonda araştırılmıştır. Ancak klinik sonuçları toplum örnekleminde de araştırılması gerektiğini düşündürmektedir. Aleksitiminin aile ortamına bağlı değişkenler ile ilişkisi konusunda bilgi birikiminin artması önemli görünmektedir. Aleksitimi gösteren bireylerin tedavilerinde bağlanma ve ebeveyn çatışma öyküsü sorgulanmasının ve buna yönelik terapötik müdahalelerin geliştirilmesinin klinik uygulamalara katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, bu araştırmadan çıkan sonuçların ebeveynlere, bu çatışmaya maruz kalmış kişilere, öğretmenler ve okul psikolojik danışmanlara yol gösterici olabileceği söylenebilir.

Bu nedenle, anne-baba arasındaki ilişki problemlerinin (aldatma ve çatışma) nasıl algılandığı ve bireyin bağlanma stillerinin duygusal problemlerini (aleksitimi) nasıl etkilediğini aydınlatmak önemli hale gelmektedir. Araştırmada bağlanma stilleri ve anne-baba çatışmasının algılama düzeylerinin aleksitimi üzerindeki yordayıcı rolü ve anne-baba aldatmasının aleksitimi düzeyi üzerinde düzenleyici etkisine dair sorulara yanıt aranmaktadır. Bu araştırmanın amacı, bağlanma stilleri ve anne-baba çatışmasına yönelik algının aleksitimi üzerindeki yordayıcı rolü ve anne-baba aldatmasının düzenleyici etkisini analiz etmektir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma yeme tutumu, ebeveyn çatışması algısı, bağlanma stilleri, ebeveyn aldatma deneyimi ve bazı demografik özellikler arasındaki ilişkileri (Şekil 1) ortaya koymak üzere ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirildi.

Şekil 1. Araştırmada Ele Alınan Değişkenler ile ilgili hipotetik model

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 18 yaş üzerinde çeşitli yaş ve sosyo-ekonomik gruplarda yer alan 374 kişiden oluşmuştur. Örneklem büyüklüğü ile ilgili alt limit G*Power 3.1.9.2 paket programı ile 262 olarak hesaplanmıştır ($f^2=0.15$, α error probability=.01, Yordayıcı değişken sayısı:8 (yordayıcı değişkenlerin alt boyutları dikkate alınmıştır). Araştırmada, kolay (ulaşılabilir) örnekleme yöntemi benimsenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği (ÇEÇAÖ)

Anne-babalarıyla birlikte yaşayan, boşanmış ve ayrı yaşayan kişilerce Anne baba çatışmasına ilişkin algıyı değerlendirmek amacıyla Grych, Seid ve Fincham (1992) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin 48 maddelik yetişkin formunun Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması da yapılmıştır (Kunt, 2004). Ölçeğin

“Çatışma Özellikleri”, “Kendini Suçlama” ve “Tehdit” olmak üzere 3 alt boyutu vardır. Yüksek puanlar her bir alt boyuttaki olumsuz çatışma çeşitlerine ve aynı zamanda katılımcının anne-baba çatışmasını olumsuz algılamasının artmasını ifade etmektedir. Ölçeğin bu araştırmaya göre hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları ise, çatışma özellikleri alt boyutu için 0.96, tehdit alt boyutunda 0.86, kendini suçlama alt boyutunda 0.79 ve ölçeğin geneli için 0.95 olarak hesaplanmıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YIYE-II)

Yetişkin bağlanmasında temel boyutları belirlemesi amacıyla geliştirilmiştir (Fraley ve Shaver, 2000). Türkiye’deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Selçuk ve arkadaşları, 2005). Ölçeğin, iki alt boyut olup, 18’i kaçınma ve 18’i kaygı alt faktöründe toplam 36 maddesi vardır. Puanlar 18 ile 126 arasında değişmekte ve her alt boyuttan alınan puanlar arttıkça kaygılı bağlanma veya kaçınmacı bağlanmanın arttığını göstermektedir. Ölçeğin bu araştırma için hesaplanan Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları kaçınmacı bağlanma için 0.87 ve kaygılı bağlanma için 0.89 olarak hesaplanmıştır.

Toronto Aleksitimi Ölçeği (TAÖ-20)

Ölçek, aleksitimik özellikleri ölçmek amacıyla (Bagby, Parker ve Taylor (1994) geliştirilmiştir. 20 maddeli ölçeğin Türkçe’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Güleç ve ark., 2009). Ölçeğin, Duyguları Tanıma Zorluğu, Duyguları İfade Etme Zorluğu ve Dışa-Vuruk Düşünce şeklinde 3 alt boyutu vardır. Yüksek puanlar, yüksek aleksitimik eğilimi göstermektedir. Ölçeğin, bu araştırma için Cronbach alpha iç tutarlık katsayıları duygularını tanıma zorluğu alt boyutu için 0.85, ifade etme zorluğu alt boyutu için 0.73, dışa-vuruk düşünce alt boyutu için 0.70 ve ölçeğin geneli için 0.71 olarak hesaplanmıştır.

Etik Konular

Katılımcılar veri toplama öncesinde araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve onamları alınmıştır. İnternet ortamında toplanan araştırma verileri için Üniversitenin etik kurul onayı

mevcuttur. **Üniversite** Etik Kurul yazışma sürecinde aksamalar söz konusu olup makale yayın aşamasında izinle ilgili bilgiler (kurul adı, tarih ve sayı no) sunulacaktır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçeklerin cevaplanması 15-20 dakika sürmüştür. Araştırmada test edilmesi planlanan hipotetik modeli model IBM SPSS 25.0 paket programı ile test edilmiştir. Araştırma genelinde istatistiksel anlamlılık için .05 hata oranı kabul edilmiştir. İstatistiksel tekniklerden öncelikle betimsel istatistikler (frekans ve yüzdeler), fark istatistiklerinden bağımsız örneklem için t Testi ile Tek Yönlü Varyans Analiz (ANOVA); değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi için Pearson Korelasyon Analizi ve düzenleyici etkinin test edilmesi için Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Regresyon Analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Çalışma grubundaki bireylerin 294'ü (%80.1) kadın, 73'ü (%19.9) erkektir ve yaş ortalaması 39 dur. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Özellikler

Demografik Özellikler		n	%
Cinsiyet	Erkek	73	19.9
	Kadın	294	80.1
Eğitim Düzeyi	Eğitim Yok/Okur-Yazar	2	0.5
	İlköğretim Birinci Kademe	5	1.4
	İlköğretim İkinci Kademe	2	0.5
	Lise	38	10.4
	Üniversite Öğrenimi Devam Ediyor	42	11.4
	Üniversite Mezunu	196	53.4
Anne Eğitim Düzeyi	Lisans Üstü	82	22.3
	Eğitimi yok/Okur-yazar	68	18.5
	İlköğretim birinci kademe	125	34.1

	İlköğretim ikinci kademe	50	13.6
	Lise	69	18.8
	Üniversite	45	12.3
	Lisans Üstü	10	2.7
Baba Eğitim Düzeyi	Eğitimi yok/Okur-yazar	11	3
	İlköğretim birinci kademe	117	31.9
	İlköğretim ikinci kademe	50	13.6
	Lise	72	19.6
	Üniversite	96	26.2
	Lisans Üstü	21	5.7
Ekonomik Durum	Düşük	13	3.5
	Orta	290	79
	Yüksek	64	17.4
Uun Süre Yaşanılan Yerleşim	Büyükşehir/İl	292	79.6
	İlçe	60	16.3
	Kasaba	10	2.7
	Köy/Mahalle	5	1.4
Medeni Durum	Evliliyim ve eşimle birlikte yaşıyoruz	214	58.3
	Boşanmış/Ayrı	44	12
	Duygusal (Romantik) Bir ilişkim var	54	14.7
	İlişkim Yok	55	15
Anne-Baba Medeni Durum	Evli ve birlikte yaşıyorlar	224	61
	Boşanmış/Ayrı Yaşıyor	38	10.4
	Annem/Babam hayatta değil	105	28.6
Anne/Baba Aldatma Deneyimi Grup	Hayır	285	77.7
	Evet	82	22.3

Anne-Baba Aldatma Deneyimi	Annem	8	2.2
	Babam	74	20.2
	Hayır	285	77.7
Partneri Aldatma	Hayır	344	93.7
	Evet	23	6.3
Daha Önce Aldatma/Aldatılma Deneyimi	Hayır	265	72.2
	Ben Aldattım	23	6.3
	Aldatıldım	79	21.5
Kardeş Sırası	En Küçük	135	36.8
	En Büyük	125	34.1
	Ortanca	78	21.3
	Tek Çocuk	29	7.9
Psikolojik Yardım Alma	Hayır	132	36
	Evet	235	64
Psikiyatrik Tanı	Hayır	303	82.6
	Evet	64	17.4
Toplam		367	100

Toronto Aleksitimi Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Araştırmada, TAÖ'den alınan puanlarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını değerlendirmek için veriye Bağımsız Örneklem t-Testi uygulanmıştır. Analiz sonucundaki bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. TAÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Duygularını Tanıma Zorluğu	Erkek	73	14.6267	5.88125	1.00	365	.90
	Kadın	294	14.6265	5.92125			
Duygularını İfade Etme Zorluğu	Erkek	73	12.4247	4.0788	2.53	365	.01
	Kadın	294	11.0752	4.08064			
Dışa-Vuruk Düşünce	Erkek	73	27.9162	3.53354	-.13	365	.89
	Kadın	294	27.9738	3.32261			
TAÖ Toplam Puanı	Erkek	73	54.9676	9.62539	1.09	365	.27
	Kadın	294	53.6756	8.9274			

Analiz sonuçlarına göre, TAÖ'dan ($t(365) = 1.09, p > .05$); TAÖ Duygularını Tanıma Zorluğu ($t(365) = 1.00, p > .05$) ve Dışa-Vuruk Düşünce ($t(365) = -0.13, p > .05$) alt boyutlarından alınan puanların katılımcıların cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı ancak TAÖ Duygularını İfade Etme Zorluğu alt boyutundan ($t(365) = 2.53, p < .05$) alınan puanların cinsiyetlerine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Analiz sonucuna göre erkekler tarafından TAÖ Duygularını İfade Etme Zorluğu alt boyutundan alınan puanların kadınlara oranla daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

TAÖ Puanların Anne-Baba Aldatma Durumuna Maruz Kalıp Kalmamalarına Göre Değerlendirilmesi

Araştırmada, TAÖ puanlarının anne-baba aldatma durumuna maruz kalıp kalmamalarına göre farklılığını değerlendirmek için Bağımsız Örneklem t-Testi uygulanmıştır. Bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. TAÖ Puanlarının Anne-Baba Aldatma Durumuna Maruz Kalmamalarına Göre Bağımsız Örneklem t-Testi Sonuçları

	Anne/ Baba Aldatma Dene- yimi	N	\bar{X}	ss	t	sd	p
Duygularını Tanıma Zorluğu	Hayır	285	14.35	5.88	-1.69	365	0.09
	Evet	82	15.60	5.94			
Duygularını İfade Etme Zorluğu	Hayır	285	11.30	3.96	-0.38	365	0.71
	Evet	82	11.50	4.61			
Dışa-Vuruk Dü- şünce	Hayır	285	28.09	3.30	1.30	365	0.19
	Evet	82	27.54	3.54			
Toronto Aleksiti- mi Ölçeği Toplam Puanı	Hayır	285	53.73	8.65	-0.79	365	0.43
	Evet	82	54.63	10.4 3			

Analiz sonuçlarına göre, TAO ($t(365)=-.79, p>.05$); TAO Duygularını Tanıma Zorluğu ($t(365) = -1.69, p>.05$), Duygularını İfade Etme Zorluğu ($t(365) = -.38, p>.05$) ve Dışa-Vuruk Düşünce ($t(365) = 1.30, p>.05$) alt boyutlarından alınan puanların katılımcıların anne-baba aldatma durumuna maruz kalıp kalmamalarına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

TAÖ Puanlarının Anne-Baba Medeni Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Araştırmada, TAÖ puanlarını anne-baba medeni durumuna göre değerlendirmek amacıyla tek yönlü varyans analizi ANOVA uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. TAÖ Puanlarının Anne-Baba Medeni Durumuna göre ANOVA Sonuçları

	Anne-Baba Medeni Durum	n	\bar{X}	ss	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Duygularını Tanıma Zorluğu	Evli ve birlikte	224	14.84	6.23	109.163	2	54.582	1.57	0.209
	Boşanmış/ Ayrı	38	15.58	6.20	12654.19	364	34.764		
	Annem/Babam hayatta değil	105	13.84	4.99	12763.353	366			
Duygularını İfade Etme Zorluğu	Evli ve birlikte	367	14.63	5.91	6.388	2	3.194	0.188	0.829
	Boşanmış/ Ayrı	224	11.44	4.08	6176.86	364	16.969		
	Annem/Babam hayatta değil	38	11.31	5.30	6183.248	366			
Dışa-Vuruk Düşünce	Evli ve birlikte	105	11.15	3.70	25.172	2	12.586	1.115	0.329
	Boşanmış/ Ayrı	367	11.34	4.11	4108.658	364	11.288		
	Annem/Babam hayatta değil	224	27.93	3.48	4133.83	366			
Toronto Aleksitimi Ölçeği Toplam	Evli ve birlikte	38	27.31	2.80	70.537	2	35.269	0.427	0.653
	Boşanmış/ Ayrı	105	28.26	3.27	30049.398	364	82.553		
	Annem/Babam hayatta değil	367	27.96	3.36	30119.935	366			

Analiz sonuçlarına göre, TAÖ [$F(2, 364) = .43, p > .05$]; TAÖ Duygularını Tanıma Zorluğu [$F(2, 364) = 1.57, p > .05$]), Duygularını İfade Etme Zorluğu [$F(2, 364) = .19, p > .05$] ve Dışa-Vuruk Düşünce [$F(2, 364) = 1.12, p > .05$] alt boyutlarından alınan puanların katılımcıların anne-baba medeni durumlarına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

TAÖ Puanların Bağlanma Boyutları, Anne-Baba Çatışmasına Maruz Kalma ve Bazı Demografik Özelliklerle İlişkisi

TAÖ Puanların bağlanma boyutları, anne-baba çatışmasına maruz kalma ve bazı demografik özellikler ile ilişkisi Pearson Korelasyon analizi ile değerlendirilmiş analiz sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. TAÖ Puanların Bağlanma Boyutları, Anne-Baba Çatışmasına Maruz Kalma ve Bazı Demografik Özellikler ile İlişkisi

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Yaş	-									
2. Kaçınmacı Bağlanma	-.02	-								
3. Kaygılı Bağlanma	-.07	.38*	-							
4. Duygularını Tanıma Zorluğu	-.22*	.41*	.46*	-						
5. Duygularını İfade Etme Zorluğu	-.15*	.47*	.39*	.68*	-					
6. Dışavuruk Düşünce	.12*	-.10	-.10	-.22*	-.18*	-				
7. Toronto Aleksitimi Ölçeği Toplam	-.17*	.45*	.44*	.87*	.82*	.14*	-			
8. Çatışma Özellikleri	.03	.26*	.29*	.21*	.12*	-.04	.18*	-		
9. Tehdit	.11*	.28*	.38*	.29*	.21*	-.04	.27*	.75*	-	
10. Kendini Suçlama	.07	.16*	.38*	.30*	.24*	-.09	.27*	.33*	.45*	-

11. Çocukların Evlilik Çatışmasını Algılaması Ölçeği Toplam	.08	.29*	.39*	.29*	.19*	-.05	.26*	.93*	.91*	.53*

*p<.05

Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların Toronto Aleksitimi Ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile yaşları ($r=-.17$, $p<.05$), kaçınmacı bağlanma düzeyleri ($r=.45$, $p<.05$) ve kaygılı bağlanma ($r=.44$, $p<.05$) düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişki olduğu görülmektedir.

Bağlanma Stilleri, Anne-Baba Çatışmasına Maruz Kalma ve Bazı Demografik Özelliklerin TAO Puanları Üzerindeki Yordama Etkisi ve Anne-Baba Aldatmasına Maruz Kalma durumunun Düzenleyici Etkisi

Bağlanma stilleri, anne-baba çatışmasına maruz kalma ve bazı demografik özelliklerinin TAO puanları üzerindeki yordama etkisi ve anne-baba aldatmasına maruz kalmanın bu ilişki üzerindeki düzenleyici etkisi çoklu Doğrusal Hiyerarşik Regresyon Analizi ile değerlendirilmiş ve analiz sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur. Regresyon modellerine sadece korelasyon analizinde bağımlı değişkenlerle anlamlı ilişkisi olduğu belirlenen değişkenler dahil edilmiştir.

İlk önce verilerin regresyon analizine ilişkin hipotezleri karşılayıp karşılamadığı değerlendirilmiştir. İlk olarak, çoklu bağlantı problemi olup olmadığını belirlemek için, değişkenler arasındaki korelasyon değerleri, bağımsız değişkenlerin VIF ve tolerans değerleri incelenmiştir. Değişkenlerin arasındaki oto korelasyonun değerlendirilmesi için de Durbin-Watson Testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda Durbin-Watson testinin sonucu 1.82 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu değerler de değişkenler arası oto korelasyonun olmadığına işaret etmektedir (Montgomery, Peck ve Vining, 2015; Kalaycı, 2008). Bağımsız değişkenlere ilişkin VIF değerinin 10'dan küçük ve tolerans

değerlerinin .10' dan büyük olması, çoklu bağlantı probleminin olmadığını göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012). Ayrıca değişkenler arası korelasyon değerlerinin 0.80 seviyesinin altında olması beklenmektedir (Field, 2009). Bağımsız değişkenlerin VIF değerlerinin 1.10 ile 2.85 arasında; tolerans değerlerinin 0.35 ile 0.99 arasında değiştiği gözlenmiştir. Değişkenler arası korelasyon değerlerinin de 0.01 ile 0.91 arasında değiştiği belirlenmiştir. Hesaplanan değerler incelendiğinde verilerin Hiyerarşik Doğrusal Regresyon Analizi yapılmasına uygun olduğu ifade edilebilir.

Tablo 6. Bağlanma Boyutları, Anne-Baba Çatışmasına Maruz Kalma ve Bazı Demografik Özelliklerin TAÖ Puanları Üzerindeki Yordama Etkisi ve Anne-Baba Aldatmasına Maruz Kalmanın Düzenleyici Etkisi Çoklu Doğrusal Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

	Step 1		Step 2		Step 3		Step 4		Step 5	
	β	<i>p</i>	β	<i>p</i>	β	<i>p</i>	β	<i>p</i>	β	<i>p</i>
Partneri Aldatma ¹	0.22	0.00	0.14	0.00	0.13	0.00	0.13	0.00	0.13	0.00
Yaş	-0.15	0.00	-0.14	0.00	-0.16	0.00	-0.16	0.00	-0.16	0.00
Eğitim Düzeyi	-0.13	0.01	-0.06	0.15	-0.04	0.38	-0.04	0.38	-0.04	0.38
Psikiyatrik Tanı ¹	0.06	0.27	0.00	0.99	0.01	0.83	0.01	0.77	0.01	0.77
Kaçınmacı Bağlanma			0.32	0.00	0.32	0.00	0.32	0.00	0.31	0.00
Kaygılı Bağlanma			0.28	0.00	0.23	0.00	0.22	0.00	0.23	0.00
Çatışma Özellikleri					-0.12	0.08	-0.11	0.10	-0.11	0.11
Tehdit					0.13	0.07	0.13	0.07	0.13	0.07
Kendini Suçlama					0.11	0.04	0.11	0.04	0.10	0.04
Anne/Baba Aldatma Deneyimi							-0.03	0.50	-0.02	0.64
Çatışma ÖzellikleriXAnne Baba Aldatma Deneyimi									0.03	0.68
TehditXAnne Baba Al-									-0.06	0.38

datma Deneyimi							
Kendini SuçlamaXAnne Baba Aldatma Deneyimi						0.02	0.64
Kaçınmacı BağlanmaXAnne Baba Aldatma Deneyimi						0.01	0.91
Kaygılı BağlanmaXAnne Baba Aldatma Deneyimi						0.01	0.82
F	10.48	30.21	21.64	19.49	19.91		
R ²	0.10	0.34	0.35	0.35	0.36		
ΔR ²		.23*	.02*	.01	.00		

*p<.05, ¹: Var=1. Δ: Değişim.

Hiyerarşik regresyon analizinin ilk bloğunda yordayıcı değişken olarak, partneri aldatma (referans değişken olarak 'aldatma deneyimi var' alınmıştır), eğitim düzeyi, yaş ve psikiyatrik tanı (referans değişken olarak 'tanı var' alınmıştır) girilmiştir. Model gözlenen varyansın yaklaşık olarak %10'unu açıklamıştır F(4, 362) =10.48, p<.05]. Partneri aldatmanın ($\beta=.22$, p<.01), eğitim düzeyinin ($\beta=-.13$, p<.01) ve yaşın ($\beta=-.15$, p<.01) modele anlamlı katkılarının olduğu ancak, psikiyatrik tanı değişkeninin modele anlamlı bir katkısının olmadığı ($\beta=.06$, p>.05) belirlenmiştir.

İkinci blokta bağlanma boyutları modele eklenmiş, model gözlenen varyansın % 34'ünü açıklamıştır F(6, 360)=30.21, p<.05]. Kaygılı bağlanmanın ($\beta=.28$, p<.05) ve kaçınmacı bağlanmanın ($\beta=.32$, p<.05) modele anlamlı katkılarının olduğu belirlenmiştir. Eklenen değişkenin modeldeki değişime katkısının ($R^2\Delta=.23$, p<.01) anlamlı olduğu görülmektedir.

Üçüncü blokta anne-baba çatışmasının algılanması modele eklenmiş, model gözlenen varyansın % 35'ini açıklamıştır F(9, 357)= 21.64, p<.05]. Kendini suçlamanın ($\beta=.11$, p<.05) modele anlamlı katkısının olduğu; ancak çatışma özelliklerinin ($\beta=-.12$, p>.05) ve tehdidin ($\beta=.13$, p>.05) anlamlı katkılarının olmadığı belirlenmiştir. Eklenen değişkenin modeldeki değişime katkısı-

nın ($R^2\Delta=.02$, $p<.01$) anlamlı olduğu görülmektedir.

Dördüncü blokta anne-baba aldatmasının algılanması modele eklenmiş, model gözlenen varyansın % 35'ini açıklamıştır $F(10, 356)=19.49$, $p<.05$]. Anne-baba aldatmasının ($\beta=-.03$, $p>.05$) modele anlamlı katkısının olmadığı belirlenmiştir. Eklenen değişkenin modeldeki değişime katkısının da ($R^2\Delta=.01$, $p>.05$) anlamlı olmadığı görülmektedir.

Beşinci yani son blokta anne-baba aldatması ile bağlanma boyutları ve anne-baba çatışmasının algılanması değişkenlerinin etkileşimleri modele eklenmiş, model gözlenen varyansın % 386'sını açıklamıştır $F(15, 351)=12.91$, $p<.05$]. Anne-baba aldatması ile bağlanma boyutları ve anne-baba çatışmasının algılanması değişkenlerinin etkileşimlerinin modele anlamlı katkısının olmadığı belirlenmiştir. Eklenen değişkenin modeldeki değişime katkısının da ($R^2\Delta=.01$, $p>.05$) anlamlı olmadığı görülmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre, anne-baba aldatması, anne-baba çatışmasının algılanması ve bağlanma stillerinin aleksitimi üzerindeki etkisinde düzenleyici etkiye sahip değildir; ayrıca partneri aldatma durumunun aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu; benzer şekilde kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeylerinin de aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu; ancak yaş değişkeninin durumunun aleksitimi düzeyi üzerinde negatif yordama etkisine sahip olduğu görülmektedir.

Tartışma

Bu çalışmanın amacı, toplum örnekleminde aleksitimik özelliklerin yordayıcı ve düzenleyici etkenlerin rolünü analiz etmektir. Bu bölümde, elde edilen bulgular, ilgili literatür çerçevesinde ele alınmıştır.

Aleksitimi Düzeyinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Analiz sonuçlarına göre, erkeklerin TAÖ Duygularını İfade Etme Zorluğu alt boyutundan aldıkları puanlar kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Literatürde aleksitiminin erkeklerde

daha sık görüldüğü araştırmalar mevcuttur (Ay 2018; Feiguine ve ark., 1988; Lane ve arkadaşları, 1998; Levant ve ark., 2009; Mattila, Salminen, Nummi ve Joukamaa, 2006).

Kokkonen, Karvonen ve Veijola (2001) klinik olmayan 5993 sayılı örneklem üzerinde yaptıkları araştırmada aleksitiminin görülme sıklığının erkeklerde %9.4 kadınlarda ise % 5.2 oranında olduğunu; Montebrocci ve arkadaşları (2004) üniversite öğrencilerinde erkeklerin % 9,5 kadınların ise %7,2 oranında aleksitimik belirtiler olduğu ve aleksitimi ölçeği alt boyutlarından dışa vuruk düşünce ve toplam puanlarının erkeklerde anlamlı derecede farklılık gösterdiği görülmüştür (Ay, 2018; Güler, 2014). Kadınlardaki dışa vuruk düşünme düzeylerinin erkeklere oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulgusu ortaya konmuştur (Demir, 2017). Aleksitimik özelliklerin, sosyal süreçte öğrenildiği ve geleneksel erkeksi yaklaşımın yetişkin yaşamda yer bulduğu öne sürülmüştür (Levant ve ark., 2009). Kadınların kendilerini sözel olarak ifade etmesinin toplumda kabul gördüğü, buna karşın erkeklerin olumlu veya olumsuz duygularını güçsüz, yetersiz görünmemek adına saklamalarının beklenmesi duygularına yabancılaştırmalarına neden olabilmektedir. Aleksitiminin erkeklerde daha fazla görüldüğü bulgusu literatür ile uyumludur.

Yetişkin Bireylerin Aleksitimi Düzeylerinin, Anne-Baba Aldatmasına Göre Değerlendirilmesi

Araştırmada, katılımcıların TAÖ puanlarının, anne-baba aldatmasına göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Türkiye'deki literatürde anne baba aldatmasını çocuk yaşta deneyimlemiş yetişkinlerin aleksitimi düzeyleri üzerinde yapılmış bir araştırmaya rastlanmamış olduğu için karşılaştırma yapılamamıştır. Çocukluk dönemindeki aile içindeki ilişkilerin yetişkinlikte aleksitiminin gelişiminde rol oynadığı bildirilmiştir. Bu konuda daha ileri araştırmalara gereksinim vardır (Kench ve Irwin, 2000).

TAÖ Puanlarının Anne-Babanın Birliktelik Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Bu araştırmada, katılımcıların TAÖ puanlarının, anne-babanın birliktelik durumuna göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu bulgudan farklı olarak, Literatürde yapılan bazı araştırmalarda da anne babası ayrı olanların aleksitimi puan ortalamaları yüksek bulunmuştur (Dereli, 2018; Kırdök, 2017; Uzun, 2013). Anne babası boşanmış çocukların daha fazla aleksitimik özellikler gösterdiği bildirilmiştir (Erden, 2005; Ergün, 2008). Yapılan bir araştırmada boşanmış ebeveyne sahip bireylerin, evlilere oranla TAÖ-20 dışı vuruk düşünce alt boyutundan aldıkları ortalama puanlarının anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür (Kırdök, 2017). Öte yandan, bu araştırmanın bulgusu, anne babası boşanmış bireylerin, anne babası birlikte olan bireylere göre aleksitimik özellikleri açısından farklılık saptamayan çalışmalar ile uyumludur (Franz ve ark., 2008; Zimmerman, 2006).

TAÖ Puanlarının Partneri Aldatma Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Bu araştırmada, partneri aldatma durumunun aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu görülmüştür. Aleksitimi, evlilik sadakatsizliğini tahmin etmek için yararlı bir çerçeve sağlar. Aleksitimi gösteren bireyler ile yapılan bir çalışmada aleksitimi düzeyinin evlilikteki sadakatsizliği tahmin etmede diğer değişkenlerden daha etkili olduğu bulunmuştur (Momeni, Karami, Hoveyzizadehgan, 2018). Literatürde, Cinsiyetler açısından bakıldığında ise, erkeklerin aldatma eğilimi ile aleksitimi düzeyleri arasında kadınlara oranla daha yüksek ilişki olduğuna dair araştırma bulgularına rastlanmıştır (Allen ve Baucom, 2004).

Aleksitimi gösteren bireyler duygularını sözlü olarak ifade edemedikleri için söz konusu duyguları ya yıkıcı bir şekilde dışarı yansıtırlar ya da kendilerine yönelik cezalandırıcı davranırlar. Bu aleksitimik kişiler, gerçekte ne hissettiklerini ve bu duygularla nasıl uygun bir şekilde başa çıkacaklarını bileme-

mektedirler. Bir eşte aleksitimi olduğunda, diğer eşler evlilik kalitesinin düşmesine neden olan yakın bir iletişim eksikliği ve yalnızlık yaşayabilirler. Aleksitiminin, duygusal yalıtma söz konusu olduğu için evlilik ilişkisini tehdit ettiği söylenebilir (Nauert, 2018). Bu araştırmanın bulgusu, bu alanda yapılmış sınırlı sayıda araştırma ile uyumludur.

TAÖ Puanlarının Bağlanma Stillere (Kaygılı ve Kaçınmacı) Göre Değerlendirilmesi

Bu çalışmada kaçınmacı ve kaygılı bağlanma düzeylerinin de aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu bulunmuştur. Katılımcıların TAÖ-20 ölçeğinden aldıkları aleksitimi puanı arttıkça kaygılı ve kaçınmacı bağlanma puanlarının da arttığı görülmektedir. Literatürde aleksitimi düzeyi ile kaygılı ve kaçınmacı bağlanma biçimleri arasında bağlantı olduğu yönündeki bulgumuzu destekleyen çok sayıda araştırmaya rastlanmıştır (Dereli, 2018; Güler, 2014; Hexel, 2003; Láng, 2010; Mallinckrodt ve Wei, 2005; Mikulincer ve Shaver, 2008; Monteban ve ark., 2004; Oktay, 2010; Oskis ve ark., 2013; Spitzer ve ark., 2005; Taylor ve ark., 1997; Thorberg, Young, Sullivan ve Lyvers, 2011; Troisi ve ark., 2001; Wearden ve ark., 2005; Uzun, 2013; Yağcı, 2017). Aleksitimik özellikler gösteren bireyler ile yapılan bir çalışmada, kaçınan bağlanma tarzının aleksitimik özellikler açısından anlamlı olduğu belirtilmiştir. Aleksitiminin bilişsel düzeyindeki özelliklerinin, özellikle baba ile yetersiz ilişki ve kaçınan bağlanma tarzı ile bağlantılı olduğu ortaya konmuştur (Rick ve Vanheule, 2006). Kaygılı bağlanan bireylerin duyguları tanıma, anlama ve ayırt etmede güçlük yaşayabilecekleri belirtilmiştir (Mikulincer ve Shaver, 2008). Bu araştırmanın bulgusu literatür ile uyumludur.

TAÖ Puanlarının Yaş Göre Değerlendirilmesi

Bu çalışmada, aleksitimi puan ortalamaları ile yaş arasında negatif yönlü ilişki olduğu bulunmuştur. Katılımcıların yaşı arttıkça aleksitimi puanlarının azaldığı görülmüştür. Aleksitimi ile yaş arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda yaşın artmasıyla birlikte aleksitimik özelliklerin azaldığını aktaran

çalışmalar mevcuttur (Ay, 2018; Demirbaş, 2017; Kench ve Irwin, 2000; Morrison ve Pihl, 1989). Kendini tanımada duyguların önemli bir rehber niteliği taşıdığı göz önüne alındığında kişinin zamanla duygularının daha çok farkına varması, tanımlaması ve ifade etmesi beklenir. Bireylerin zamanla çevresini ve olayları kanıksayıp duyarsızlaştığı, yaş ile birlikte duygusal yoğunluğunun azaldığı söylenebilir. Kişi yaş aldıkça duyguları ifade etmede toplumsal öğretiler ve baskılamalar ile daha iyi başa çıkma becerileri geliştirebileceği yorumu yapılabilir. Literatürdeki çalışmalar, bu araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir.

Yetişkin Bireylerin, Anne-Baba Çatışmasını Algılama Düzeylerinin ve Bağlanma Stillerinin Aleksitimi Düzeyleri Üzerindeki Yordayıcılığında Anne-Baba Aldatmasına Maruz kalmanın Düzenleyici (Moderator) Etkisi

Bu çalışmada, anne-baba çatışmasını algılama düzeylerinin ve bağlanma stillerinin (kaçınmacı ve kaygılı), aleksitimi düzeyleri üzerindeki yordayıcılığında anne-baba aldatmasına maruz kalıp kalmamalarının düzenleyici (moderator) etkisinin olmadığı görülmüştür. Söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmadığı için karşılaştırma yapılamamıştır. Bu çalışmada, partneri aldatma durumunun aleksitimi düzeyi üzerinde pozitif yordama etkisine sahip olduğu görülmüştür. Ancak kendi ebeveynlerinin aldatma durumuna maruz kalmaları, aleksitimi düzeyleri üzerindeki ilişkide bir etki göstermediği görülmektedir. Bu konuda boylamsal çalışmalara ihtiyaç vardır.

Sonuç

Bu çalışmanın bulguları, aleksitiminin normal sağlıklı bireylerde de ortaya çıkabildiği bulgusunu desteklemektedir. Aleksitiminin oluşumunu ve nedenlerini açıklayan yaklaşımlar arasında “bağlanma kuramı ve ebeveyn çatışma algısının” önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen veriler ile aleksitimi puanlarındaki değişimin yalnızca %38’i açıklanabilmektedir. Bu nedenle, bağlanma stilleri, anne-baba

çatışması algısı ve bazı sosyodemografik değişkenlerin aleksitimiye yordamasına ilişkin önemli veriler sunulmakla birlikte, aleksitimiye etki eden diğer etmenlerin de incelenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, aleksitiminin ortaya çıkış nedenlerini daha iyi anlamak, terapötik müdahalelerin çerçevesini belirlemek ve kuşaklararası geçiş süreçlerini de incelemek üzere boylamsal çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynaklar

- Allen, E. S. & Baucom, D. H. (2004). *Adult Attachment And Patterns Of Extradynamic Involvement*. *Family Process*, 43(4), 467-488.
- Aral N, Gürsoy F. (2001). Çocuk Hakları Çerçevesinde Çocuk İhmal Ve İstismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5): 1-25.
- Ay T., (2018). Aleksitimi Ve Depresyon Düzeylerinin Psikolojik Doğum Sırası Ve Çocuklukta Algılanan Ebeveynlik Biçimleri Açısından İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Bagby, R. M., Parker, J. D. A., & Taylor, G. J. (1994). The twenty-item Toronto Alexithymia Scale: I. Item selection and cross-validation of the factor structure. *J Psychosom Res*, 38(1), 23-32.
- Bowlby, J. (2012). *Bağlanma*. T.V. Soylu (çev.), İstanbul: Pinhan Yayıncılık (Orijinal Baskı Tarihi 1969).
- Cassidy, J. (1994). *Emotion Regulation: Influences Of Attachment Relationships*. *Monogr Soc Res Child Dev*. 59:228-283.
- Çokluk, Ö. S., Şekercioglu, G. ve Büyüköztürk, S. (2012). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve lisrel uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- De Rick, A., & Vanheule, S. (2006). The relationship between perceived parenting, adult attachment style and alexithymia in alcoholic inpatients. *Addictive Behaviors*, 31(7), 1265-1270.
- Demir, Ö. (2017). "Yetişkin Bireylerde Kendilik Algısı Ve Bağlanma Stillерinin Aleksitimi Üzerindeki Etkisi". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

- Demirbaş, S. (2017). "Cinsel İstismar Mağduru Ergenlerde Bağlanma Stili, Depresyon, Anksiyete, Stres, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ve Aleksitimi İlişkisi". *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Dereli, E. (2018). "Yetişkin Bireylerde Eşbağımlılık, Bağlanma Ve Aleksitimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Epözdemir, H. (2012). Aleksitimi: Psikolojik Bir Semptom mu, Yoksa Bir Kişilik Özelliği mi? *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(30), 25-33.
- Erden, D. (2005). Farklı yetiştirme koşullarının aleksitimi, depresyon ve psikiyatrik belirtilerle ilişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 8(2), 60-66.
- Erden, D. (2005). Farklı Yetiştirme Koşullarının Aleksitimi, Depresyon ve Psikiyatrik Belirtilerle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*; 8(2):60-66.
- Feiguine RJ, Jones NF, Kassel PA (1988) Distribution of alexithymic characteristics within an adult outpatient population, *Psychother Psychosom*, 50:61-67.
- Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS (and sex and drugs and rock 'n' roll)* (3rd ed.). London: Sage.
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4, 132-154.
- Franz, M., Popp, K., Schaefer, R., Sitte, W., Schneider, C., Hardt, J., Decker, O. ve Braehler, E. (2008). Alexithymia in the German general population. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*, 43, 54-62.
- Grych, J. H., Seid, M., & Fincham, F. D. (1992). Assessing marital conflict from the child's perspective: The Children's Perception of Interparental Conflict Scale. *Child Development*, 63(3), 558-572.
- Grych, J. H., ve Fincham, F. D. (1990). Marital conflict and children's adjustment: a cognitive-contextual framework. *Psychological Bulletin*, 108(2), 267-290.
- Güleç H, Köse S, Yazıcı Güleç M ve ark. (2009) Yirmi soruluk Toronto

- Aleksimi Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 19(3):213-219.
- Güler, H. K. (2014). "Yetişkin Bireylerde Bağlanma Biçimleri ile Psikososyo demografik Değişkenlerin Aleksitimi Düzeyi Üzerindeki Etkileri". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Bilim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Uygulamalı (Klinik) Psikoloji Yüksek Lisans Programı.
- Hall, H. J., Fincham D.F.: 2006 "Relationship Dissolution Following Infidelity: The Roles of Attributions and Forgiveness", *Journal of Social and Clinical Psychology*, Vol. 25, No. 5, 508-522.
- Hexel, M. (2003). Alexithymia and attachment style in relation to locus of control. *Personality and Individual Differences*, 35, 1261-1270.
- Kalayci, Ş. (2008). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kench, S., Irwin, H. J. (2000). Alexithymia and Childhood Family Environment. *Jornal of Clinical Psychology*. 56(6); 737-745.
- Kırdök, F. (2017). "Boşanmış Ve Boşanmamış Ebeveyn Sahip Bireylerin Depresyon, Aleksitimi Ve Öfke Düzeylerinin İlişkisi". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Kokkonen P, Karvonen JT, Veijola J (2001) Prevalence and sociodemographic correlates of alexithymia in population sample of young adults. *Compr Psychiatry*, 42:471-476.
- Kunt KH (2004) The impact of parental divorce and interparental conflict in intact families on heterosexual functioning of young turkish women. *Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, ss. 51-54.
- Lane, R. D., Sechrest, L., ve Riedel, R. (1998). Sociodemographic correlates of alexithymia. *Comprehensive psychiatry*, 39(6), 377-385.
- Láng, A. (2010). Attachment and emotion regulation - clinical implications of a nonclinical sample study. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 674-678.
- Levant, R. F., Hall, R. J., Williams, C. M. ve Hasan, N. T. (2009). Gender

- differences in alexithymia. *Psychology of Men & Masculinity*, 10 (3), 190-203.
- Mallinckrodt, B. & Wei, M. (2005). Attachment, social competencies, social support and psychological distress. *Journal of Counselling Psychology*, 52, 358-367.
- Mattila, A.K., Salminen J.K., Nummi, T., & Joukamaa M. (2006). Age is strongly associated with alexithymia in the general population. *Journal of Psychosomatic Research*, 61 (5), 629-635.
- Mikulincer, M. & Shaver P.R. (2008). Adult attachment affect regulation. In J. Cassidy & P.R. Shaver (Ed.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. (2nd ed.) (503-531). New York: The Guilford Press.
- Momeni K, Karami J, Hoveyzizadehgan N. (2018). The Relationship between Sensation Seeking, Positive and Negative Affect, Alexithymia and Marital Infidelity. *JHC*.19 (4):221-231.
- Montebarocci, O., Codispoti, M., Baldaro, B., & Rossi, N. (2004). Adult attachment style and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 36, 499-507.
- Montgomery, Douglas C, Elizabeth A Peck, and G Geoffrey Vining. 2015. *Introduction to Linear Regression Analysis*. John Wiley & Sons.
- Morrison, P. L, Pihl, R.O. (1989). Psychometrics of the Schalling-Sifneos and Toronto Alexithymia Scales. *Psychoterapy and Psychosomatics*, 51, 83.90.
- Nauert PhD, R. (2018). Alexithymia: Emotional Disconnect Challenges Marriages. *Psych Central*. Retrieved on December 28, 2019, from <https://psychcentral.com/news/2012/11/13/alexithymia-emotional-disconnect-challenges-marriages/47574.html>
- Oktay, B. (2010).Aleksitimi: Bağlanma, Kendilik Algısı, Kişilerarası İlişki Tarzları Ve Öfke Değişkenleri Açısından Bir Değerlendirme. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji (Uygulamalı Psikoloji) Anabilim Dalı.
- Oskis, A., Clow, A., Hucklebridge, F., Bifulco, A., Jacobs, C. ve Love-day, C. (2013). Understanding alexithymia in female adolescents:

- The role of attachment style. *Personality and Individual Differences*, 54, 97-102.
- Polat, D.(2006).“Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim dalı.
- Selçuk, E.,Günaydın,GB., Sümer, N., Uysal, AB (2005). Yetişkin Bağlanma Boyutları için Yeni Bir Ölçüm: Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk Örnekleminde Psikometrik Açından Değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16) 1-11.
- Spitzer, C., Siebel-Jurges, U., Barnow,S., Grabe,H. J. & Freyberger, H. J. (2005). Alexithymia and interpersonal problems. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 74, 240-246.
- Taylor, G. J., & Bagby, R. M. (2004). New trends in alexithymia research. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 73, 68-77.
- Taylor, G. J., Bagby, R. M. ve Parker, J. D. A. (1997). *Disorders of affect regulation: Alexithymia in medical and psychiatric illness* (Paperback edition 1999).Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor, G.J., Bagby, R.M. ve Parker, J.D.A. (1991). The alexithymia construct: a potential paradigm for psychosomatic medicine. *Psychosomatics* 32. 153- 164.
- Thorberg, F. A., Young, R. M., Sullivan, K. A., ve Lyvers, M. (2011). Parental bonding and alexithymia: A meta-analysis. *European Psychiatry*, 26(3), 187-193.
- Troisi, A., D'Argenio, A., Peracchio, F., ve Petti, P. (2001). Insecure attachment and alexithymia in young men with mood symptoms. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 189, 311-316.
- Troisi, A., D'Argenio, A., Peracchio, F., ve Petti, P. (2001). Insecure attachment and alexithymia in young men with mood symptoms. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 189, 311-316.
- Uzun, Ç. (2016).“Klinik Olmayan Bir Örnekleme Aleksitimi, Bağlanma Stilleri Ve Obsesif Kompulsif Özellikler Arasındaki İlişkinin

- İncelenmesi". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.
- Wearden, A. J., Lambertson, N., Crook, N. & Walsh, V. (2005). Adult attachment, alexithymia, and symptom reporting an extension to the four category model of attachment. *Journal of Psychosomatic Research*, 58, 279-288.
- Yağcı, İ. (2017). "Yüksek Lisans Programı Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri İle Sürekli Öfke Ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkide Aleksitiminin Aracı Rolü". *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji (Tezli)
- Yıldız B. (2013). "Çocuklarda Maddi Değerlere Verilen Önem ile Aleksitimi Arasındaki İlişki". *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitimi Bilimleri Anabilim Dalı Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı.
- Zimmerman, G. (2006). Delinquency in Male Adolescents: The Role of Alexithymia and Family Structure. *Journal of Adolescent*. 29, 321-332.